

באתי לגני ה'שי"ת אות י"ב

- האוצר למעלה -
עם ביאור משולב

יוצא לאור לקראת יום הגדול והקדוש

יו"ד-י"א שבט - ה'תשפ"ב

ע"ב שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ומאה ועשרים שנה להולדתו

פתח דבר

יו"ד שבט, באתי לגני ומה שביניהם

לקראת שבת פרשת בא, יו"ד שבט ה'שי"ת, יום הסתלקותה של זקנתו¹ (סבתו) של הרבי הרי"צ, הרבנית הצדקנית מרת רבקה (אשת כ"ק אדמו"ר מהר"ש), הורה כ"ק אדמו"ר הרי"צ לחתנו הרבי נשיא דורנו - בתור יושב ראש הוצאת הספרים קה"ת - להוציא לאור מאמר שילמדו אותו ביום זה; מאמר שפותח 'המשך' (סדרת מאמרים) של ארבעה מאמרים הנקרא "באתי לגני", המאמר הזה כבר נאמר ונדפס כמה פעמים בעבר² עם שינויים, וכעת הורה הרבי הרי"צ להדפיסו שוב בכדי שילמדו אותו ביום זה כנ"ל.

ליל שבת הבחינו כמה חסידים שבדף השער של הקונטרס שהודפס היה כתוב "מאת כ"ק אדמו"ר שלט"א" בהחסרת האות י' מהמילה שליט"א - ר"ת המילה "ימים", ובפועל ביום זה נסתלק³ הרבי הרי"צ, ובהקשר לזה אמר הרבי כבר במאמר

1) לה היה קשר מיוחד אליו, מאחר והיא טיפלה בו בתקופות בהם אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע היה נוסע מליובאוויטש לצרכי בריאות

2) מעניין לציין, שבשבת הראשונה שבה הרבי שהה אצל הרבי הרי"צ בתקופת שידוכו עם הרבנית (ש"פ בא תרפ"ג) אמר הרבי הרי"צ מאמר ד"ה "ויהי בעצם היום הזה" ולאחמ"כ המשך "וביאור הענין הוא הנה כתיב באתי לגני אחותי כלה וכו'".

3) לגבי הביטוי הסתלקות יש להעיר מהמאמר הנ"ל ("באתי לגני השי"ת" שמפרש מה שכתוב בזהר "כד אתכפי' סטרא אחרא אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין": כאשר כופה את הסטרא אחרא - את הצד האחר שהוא המנגד לקדושה, אסתלק - נמשך אור הקדוש ברוך הוא בכל העולמות. כלומר, אין המשמעות סילוק ח"ו, אלא המשכה מאוד נעלית בעולם שלנו. ובשיחת יו"ד שבט ה'תשי"ג מרחיב הרבי בעניין לימוד המאמר דיום ההסתלקות ביום ההילולא בכל שנה, כיון שהסתלקות והילולא ענינם אחד - עלי' שלא בערך.

הראשון - "באתי לגני" ה'תשי"א - שהרבי הריי"צ הוציא מאמר זה במיוחד ליום הסתלקותו (שלו עצמו), בכדי שילמדו אותו ביום זה בשנת ה'שית ובשנים שלאח"ז⁴.

מקובל אצל החסידים לציין, שהמאמר האחרון של אדמו"ר הרש"ב הוא ד"ה (דיבור המתחיל) "ראשית גוים עמלק" (פורים תר"פ), והמאמר הראשון של הרבי הריי"צ הוא אותו דיבור המתחיל: "ראשית גוים עמלק". וכן המאמר האחרון⁵ של הרבי הריי"צ הוא "באתי לגני" והמאמר הראשון של הרבי הוא "באתי לגני"⁶.

המאמר "באתי לגני השי"ת" הוא כאמור לעיל חלק מה'המשך' של ארבעה מאמרים, הכוללים ביחד עשרים פרקים. בין השנים תשי"א-תש"ל ביאר והרחיב הרבי נשיא דורנו בכל יו"ד שבט אות אחת מההמשך ע"פ הסדר, ובשנת תשל"א החל שוב לבאר את ההמשך מההתחלה, כך שיש לנו לשנה זו (בינתיים) שני מאמרים שהם על אות י"ב (האות של השנה), "באתי לגני תשכ"ב" ו"באתי לגני תשמ"ב".

אך כמובן שהעיקר הוא "לחרוש" ולדעת היטב את אות י"ב שבמאמר של הרבי הריי"צ, שהרי על זה בפשטות יבסס הרבי את המאמר שיאמר ביו"ד שבט דשנה זו בבית המקדש השלישי, בפארבריינגען הרבתי שתתקיים שם.

התלמידים השלוחים

ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש
ביתר עילית

4) "באתי לגני" התשמ"ב.

5) בפועל יש עוד מאמרים שהרבי הריי"צ ייעד להוציא לאור בתאריכים מאוחרים יותר, חלקם אפילו לתוך שנת תשי"א, אך כנזכר לעיל שאת המאמר החליט להוציא "ליום הסתלקותו". ובלשונו הק' של הרבי ב"פתח דבר" לקונטרס פורים תשי"א: "באשר כ"ק מו"ח (מורי וחמי) אדמו"ר קבע בעצמו מאמר (באתי לגני השי"ת) ליו"ד שבט הוא יום הסתלקותו, הרי מי יבוא אחרי המלך לשנות בזה. וביום ההילולא שלו אין לנו אלא ללמוד ולהעמיק במאמר זה גופא".

6) בהתאם ללשון חז"ל "ממקום שחתם זה פתח זה". ויש להעיר מהערה 148 בשיחת ז"ך שבט פרשת משפטים תשנ"ב שראשי תיבות **מ"ד** (ממש) הם הרבי הרש"ב (דובער), הרבי הריי"צ (יוסף), ומשיח ש"מנחם שמו".

ולהאיר שי"מ"ש' ראשי תיבות שמו הק' של הרבי.

סיכום נקודות הפרקים הקודמים עד אות י"ב - האות של השנה:

"באתי לגני אחותי כלה"¹. פסוק זה הוא מדבריו של הקב"ה ל"כנסת ישראל" שהיא ה'כלה' שלו, הנקראת גם 'אחותי' (מלשון 'חיבה'), ובו הוא מבשר על ביאתו אל ה'גן' המיועד עבורו.

פסוק זה מדבר על הקרבנות והעבודה בבית המקדש. שלפני בנין בית המקדש הקשר של עם ישראל עם הקב"ה היה כמו קשר של אח ואחות, ואחר בניית בית המקדש (והמשכן) הקשר נהיה קשר חזק יותר, כמו קשר של איש ואשה.

במדרש רבה (במקומו²) כתוב "לגן אין כתיב כאן אלא לגני, לגנוני, למקום שהיה עיקרי בתחילה". כלומר, שהלשון 'לגני' ולא 'לגן' (סתם) - משמע שזה לא מקום חדש בשבילי, אלא מקום שכבר הייתי בו בעבר, כמו שכתוב "דעיקר שכינה בתחתונים היתה", כלומר, שבעבר עיקר השכינה הייתה בעולם הזה התחתון, עולם העשייה הגשמי והחומרי. אלא שהיו שבעה חטאים שגרמו לכך שהשכינה תסתלק מהעולם הזה ותתעלה ותתרחק למעלה, ולא תורגש בעולם הזה. החטא העיקרי (שהוא שורש כל החטאים) הוא 'חטא עץ הדעת', וההשלכה שלו היא הכי חמורה, שבעקבותיו השכינה כבר לא היתה בעולם הזה, ושאר החטאים רק סילקו השכינה רחוק יותר, שבעה רקיעים למעלה ורחוק מהעולם.

ואחר כך עמדו שבעה צדיקים והורידו את השכינה למטה: אברהם הוריד את השכינה מרקיע ז' לו', ויצחק מרקיע ו' לה' וכו' עד שמושה רבינו, שהוא השביעי - "כל השביעין חביבין" - הוריד והמשיך את השכינה מרקיע הא' לארץ, באופן כזה שהשכינה תומשך ותורגש שוב בעולם הזה. שזהו תכלית הענין, שיהיה דירה לו יתברך בתחתונים, כמו אדם שמרגיש 'בבית' בדירתו הפרטית.

בהקדמת הלשון: "באתי לגני, אמר ר' מנחם חתניה . . ." ("אמר ר' מנחם חתנו", כשהרמז בזה ברור שהכוונה לרבי שמסביר את המאמר, שהוא חתנו של הרבי הרי"צ בעל המאמר).

1) שיר השירים ה, א.

2) חסידים למדו מדיוק המילה "במקומו" (שנראית כמיותרת) שהכוונה למקום המסויים ששם נכתב הפירוש

על ידי משה רבינו הייתה השראת השכינה בעולם הזה הגשמי במתן תורה, שה' ירד על הר סיני, רק באופן ארעאי. אבל בכדי שזה יהיה בקביעות - אז מיד לאחר השראת השכינה במתן תורה, ה' ציווה "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"³.

הפירוש הפשוט של פסוק זה הוא שבני ישראל יבנו ויכינו מקום מיוחד ומיוחד שבו יהיה עיקר השראת השכינה⁴, אבל משמעותו גם ובעיקר "ושכנתי בתוכם" - בתוך כל אחד ואחת מבני ישראל. כלומר, שצריך לפעול את השראת השכינה בתוך כל אחד ואחת מבני ישראל, וע"י זה נעשית השראת השכינה במשכן ובמקדש.

על המשכן (והמשכן נקרא מקדש והמקדש נקרא משכן, שעניינם שווה) נאמר⁴ "ועשית את הקרשים למשכן עצי שיטים עומדים", ומבואר במאמר שהאותיות קר"ש' (שמהם מכינים ובונים את המשכן) מורים על אופן וצורת עבודת ה'. הקרשים נקראו "עצי שיטים", "שיטים" זה מלשון שטות⁵, ועבודת ה' צריכה להיות באופן של שטות דקדושה, כלומר עבודה למעלה מטעם ודעת⁶, ללא התחשבות בשיקולים שכליים, וככה אפשר לתקן את השטות דלעומת זה, שנגרמת בעקבות הרוח שטות (שהיצר הרע גורם) שמכסה ומסתירה על ההבחנה שזה עבירה וזה אסור, וכמאמר רז"ל⁷ "אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות". ועל ידי זה שמתקנים את הרוח שטות דלעומת זה (ע"י שטות דקדושה) נשלמת הכוונה "להיות לו יתברך דירה בתחתונים", ועבודה זו נעשית ע"י בני ישראל, וכמו שמבואר שדוקא עלידי בני ישראל נפעלת ונשלמת הכוונה בתורה ומצוות.

ולכן נקראים גם בני ישראל בשם צבאות - "צבאות הוי"ם⁸ - מלשון צבא, שבצבא יש שלשה פירושים:

חכמים בהתנהגות הזו, ומתנהג בקלות ראש (ע"פ רש"י). וכשנפטר רב שמואל בר רב יצחק הפסיק עמוד של אש בינו לבין כל העם להראות את כבודו ומעלתו, ואמר על זה ר' זירא: "אהני לי שוטי' לסבא" - הועילה לו השוט של ההדס שהי' רוקד איתו לזקן; רב שמואל. (ויש שגורסים "אהני לי שטותי" שהועילה לו השטות שנהג, או "שיטתי" - השיטה והמנהג שלו).

7) סוטה ג, א.

8) בא יב, מא.

3) תרומה כה, ח.

4) תרומה כו, טו.

5) ראה קונטרס ומעין מבית ה' בתחלתו.

6) דוגמא של "שטות דקדושה": כתוב בגמרא (כתובות יז, א) על ר' יהודא ברבי אילעאי שהיה לוקח בד (ענף) של הדס ורוקד לפני הכלה, ורב שמואל בר רב יצחק היה לוקח שלוש ענפים ורוקד, וזורק אחד ותופס אחד (רש"י שם); ואמר לו רבי זירא "קא מכסיף לן סבא" - אתה מזלזל בכבוד

- א. אנשי תֵּיל - חיילים, שהם הממלאים ומשלימים את רצונו של המלך (ולענייננו - ממה"מ הקב"ה).
- ב. זמן מוגבל ומוגדר כמו שכתוב⁹ "הלא צבא לאנוש עלי ארץ", שמשמעות הפסוק הזה היא שלכל אדם יש זמן מוגבל לחילוי תפקידו בעולם. ולענייננו, זה מרמז על אופן העבודה, שקיום התורה ומצוות מוגדר ומוכרח להיות בהתלבשות בהגבלת הזמן ומקום, (כמו לדוגמא שבשביל לקיים מצוות ד' מינים, מוכרח שזה יהיה בחג הסוכות דווקא ולא בחג השבועות או פורים, וברור שכשאינן אפשרות להשיג אתרוג לא משתמשים בלימון במקום...).
- ג. צביון ויופי, שיופי מגיע מגיוון של כמה צבעים ביחד, וצבע יחיד לא מוגדר כיופי. ובעבודת בני ישראל המשמעות של זה היא ששלימות עבודת בני ישראל היא רק כשכל אחד עושה את תפקידו המיועד לו¹⁰, ורק כך נוצר פסיפס מרהיב שמשמעו אלינו השלמת הענין ד"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

ענין הצבא קשור עם מלחמה¹¹, ועבודת ה' של בני ישראל היא בצורת מלחמה¹².

יש שני סוגי מלחמה:

- א. לשלול שלל ולבוז בז, כלומר בשביל רווח כלכלי, שזה קשור עם טעם ודעת, כך שאם יש סיכון גבוה להפסד לא ילך להלחם¹³.
- ב. נטו בשביל הנצחון, ולא רק שאינו רווחי - אלא אפילו מביא להפסד כלכלי! למשל, מלך שרוצה לנצח מִנְגֵד, מקריב כוחות וכספים, אפילו באופן המנוגד לטעם ודעת, וללא חשבון כלל. והסיבה לכך היא כי זה קשור עם עצם המלך, והמלך מוכן להקריב הכל, אפילו אוצרות ששמרו

(9) איוב ז, א.

(10) ר' זושא מאניפולי היה אומר: "כשאני אניע למעלה לא ישאלו אותי 'למה לא היית 'אברהם אבינו'?" - כי אני לא 'אברהם אבינו'. מה הם כן ישאלו אותי? 'למה לא היית 'זושא'?", למה לא היית את ה'זושא' שיכולת להיות?".

(11) וכפי שמצינו במדרש (שמות רבה פרק ג, ו) לגבי השם "צבאות": "כשאני נלחם עם הרשעים אני נקרא צבאות".

(12) בכללות עבודת ה' היא בדרך מלחמה, ואפילו כשאוכלים אוכל וע"י כך מבררים את העולם, גם בזה צריך להילחם ולהיזהר בכדי לא להתגשם על ידי האכילה (לתוספת ביאור אפשר לעיין במאמר "פדה בשלום תשל"ט).

(13) שהרי יתכן וההשקעה היא יותר מאשר הרווח המיוחל, שאז ודאי לא ילחם כי לא ישיג את מטרתו ורק להיפך - הוא רק יפסיד.

אבותיו במשך דורות, והם כבוד המלוכה, ואפילו משליך המלך את חייו
מנגד¹⁴ - וזה עיקר ענין המלחמה.

וכך הוא גם במלחמה של בני ישראל: מלמעלה מקריבים את הכל¹⁵ מאופן
של למעלה ממטעם ודעת, אפילו את האוצר הגנוז של המלך. אך בשביל לקבל את
זה נדרשת עבודה באופן של "שטות דקדושה" - "למעלה מטעם ודעת".

את האוצרות מקבלים השרים הפקידים בשביל החיילים הפשוטים
שנמצאים בשדה הקרב.

והאוצר של המלך למעלה הוא "אוצר של יראת שמים", פירוש: כמו שלאדם
ירא שמים אין הבדל אם הדבר חמור או קל, הוא מקיימו בכל אופן מבלי להתחשב
כמה השקעה זה דורש ממנו¹⁶, והוא ניתן בשביל ניצוח המלחמה עם הסטרא אחרא
על ידי אתכפיא ואתהפכא, "לעשות לו דירה בתחתונים" ולהמשיך את עיקר השכינה
כאן, למטה בארץ!

את האוצרות הכי חתומים ומוסתרים לניצחון
המלחמה, כי ניצחון קשור עם מידת הנצח
[ספירה מ 10 הספירות] שהיא כנגד שם
"צבאות" [שהוא משמותיו של הקב"ה] שהוא
מושרש בהעצמות, יותר גבוה מענין העונג.

16 להבנת הנושא בבהירות יש לעיין
במאמרי באתי לגני של הרבי מהשנים
תשכ"א ותשמ"א (על אות י"א מה'שי"ת).

14 הרבי כותב שאת המאמר הזה -
"באתי לגני" השי"ת - הוציא הרבי הרי"צ
ליום הסתלקותו, ומוסיף הרבי שביהמשך' זה
נרמז גם ענין ההסתלקות, ולדוגמה: "גם חייו
משליך המלך מנגד. . . מפקיר את חייו כו"
(פרק י"א במאמר הנ"ל), וממשיך "הרי לנו
כולנו רמז ביאור מה שאירע כו".

15 הסיבה לכך שהמלך מקריב הכל, גם

הקדמה לפרק י"ב:

בפרק הקודם (פרק י"א) כותב הרבי הרי"צ (בהמשך לפרקים הקודמים) בענין השם "צבאות", והביא מהמדרש ש"כשאני (ה') נלחם עם הרשעים אני נקרא צבאות", ומספר קבלה "שערי אורה" ש"שם צבאות הוא ב(ספירות) נצח והוד (כל שם משבע שמותיו של הקב"ה הוא מכוון כנגד אחת הספירות), ומשם נמשכות כל המלחמות שבעולם".

ומסביר הרבי הרי"צ, שמדת הנצחון שייכת רק בגדולים, דוגמת תלמידי חכמים, ולא בפשוטי עם. וכמה שהאיש יותר גדול, מדת נצחונו גדולה יותר. ולכן המלכים, שהם האנשים הכי גדולים, דווקא בהם שייך ענין הנצחון ביותר - לגלות רצונם וחפצם ולהוציא את נצחונם.

ממשיך הרבי הרי"צ וכותב, שיש שתי סוגי מלחמות:

- א. לשלול שלל ולבוז בז. כלומר, בשביל **רווח** כספי.
- ב. בשביל לנצח את האויב. ואז הוא מוכן אפילו ל**בזבז** את אוצרותיו, שמכילות הון יקר שנאסף ונקבץ במשך כמה שנים, דור אחר דור, ואשר מעולם לא השתמש בהן לשום דבר, וכמוס וחתום מעין כל רואה - כדי להראות את מידת נצחונו ולנצחו.

והטעם הוא, כי מדת הנצחון כל כך חזקה, עד שהמלך משליך את חייו מנגד במלחמה בשביל לנצח את האויב, וכל שכן וקל וחומר שהוא מוכן לוותר על אוצרותיו בשביל כך. כי מדת הנצחון היא למעלה יותר מענין העונג, אפילו מעונג אוצר של מלכים.

את האוצר מקבלים אמנם השרים ולא דוקא החיילים, אך המטרה והכוונה בזה היא בשביל החיילים שנלחמים ומנצחים את האויב בפועל.

כך גם למעלה יש אוצר חתום וכמוס, ובעת המלחמה, פותחים אותו ו"מבזבזים" אותו, כשהכוונה היא בשביל החיילים - בני ישראל שמכונים בשם "צבאות" - שהם מביאים את הנצחון, כי הם אנשי החיל שעושים את רצונו של מקום לנצח את המנגד, ולכן פותחים את האוצר העליון, בשביל ניצוח המלחמה של אתכפיא ואתהפכא של הסטרא-אחרא "לעשות לו דירה בתחתונים" ולהמשיך את עיקר השכינה כאן, למטה בארץ.

[פרק שנים עשר מהמשך באתי לגני ה'שי"ת]

- עם ביאור משולב -

אור אין סוף למטה עד אין תכלית

והנה להבין ענין האוצר למעלה הוא, דהנה איתא - כתוב בתיקוני זוהר - חלק נספח לספר הזהר - ש"אור אין סוף למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית" - אור אין סוף הוא גילוי אור הכי נעלה מ'עצמות ומהות', שאינו מוגבל בשום צורה ואופן כלל, וביכולתו להוות הכל ולהתלבש בַּכּל, ולהאיר בכל מקום, מהדרגות הכי גבוהות ועד לדרגות הכי נמוכות. **והנה**, זה **מה שאומרים** שאור אין סוף יורד "למטה עד אין תכלית", הכוונה בזה שהגילוי וההתפשטות של האור שיורד לעולמות התחתונים הוא בבחינת אין סוף ובלי גבול כלל - כפי שיבואר בהמשך. **דזהו ענין קריאת השם דשם אור אין סוף** - ולכן הוא נקרא בשם "אור אין סוף", **דהאור עצמו הוא אין סוף**.

אור מעין המאור

וטעם הדבר - שלמרות שהוא רק אור מעצמות ומהות אין סוף ברוך הוא הנה גם הוא בבחינת אין סוף הוא, **לפי שהאור הוא מעין המאור** - (כמו שלא שייך שנורה לבנה תפיק אור כחול, אלא) מחויב הדבר שהאור יהיה מאותו סוג של המאור, **דזהו ענין ומעלת האור**, **דהאור - עם היות שהוא הארה לבד ולא עצם** המאור, ובנדון דידן - למרות שאור אין סוף הוא רק אור, ולא עצמות (אין סוף האמיתי) - **ומכל**

מקום הנה זהו מעלתו שהוא מעין המאור ויש לו את תכונותיו ומעלותיו של המאור.

פְּשִׁיטוֹת העצמות ואור

ולהיות שהעצמות הוא בבחינת פשיטות ובבחינת אין סוף ואינו מוגדר בשום צורה וציור, ולכן ביכולתו 'להתלבש' בכל דבר וצורה (כי בלי הצמצום העולמות שהיו מתהווים היו מתבטלים מיד ממציאותם לעומת עוצמת האור אין סוף), לכן, הנה גם האור, היות שהוא מעין המאור הרי הוא גם בבחינת אין סוף, וזהו הכוונה בזה שהאור עצמו נקרא אור אין סוף - שהאור עצמו הוא בבחינת אין סוף.

ההתהוות מאור אין סוף שלפני הצמצום

והנה, מהאור אין סוף הזה היו - נתהוו, עוד לפני הצמצום - עולמות וספירות עד אין קץ - אין סוף ובלי גבול כלל בתוך האור אין סוף, ובאופנים אחרים לגמרי משאר העולמות והספירות, והיינו - כלומר, שהעולמות והספירות גופא - עצמם הן בלי גבול - בשונה מהעולמות שלאחר הצמצום שהם בעלי גבול בעצם, לבד זה שהם בלי גבול במספרם, וכמו המאמר בפירוש ענין ספירות אין קץ - "שהספירות עצמן הן בלי גבול לבד שהם במספר בלי גבול", וכדאיתא - וכמו שכתוב באזרא זוטא - חלק מספר הזהר - "כהאי בוצינא דאתפשט לכל סטר ועיבר וכד תסתכל למינדע לון לא תשתכח אלא בוצינא בלחודוהי" (כהנר הזה אשר אורו מתנוצץ לכל עבר ופינה, וכאשר תסתכל בו לידע אותו לא תמצא אלא הנר בלבד). ולהיותו - אור אין סוף בבחינת פשיטות בעצם, לזאת - לכן הוא בא בריבוי התחלקות מדריגות עד אין שיעור, דזהו אומרו - שזהו מה שהוא אומר "דאתפשט לכל סטר ועיבר" - שאור הנר

מתפשט לכל צד ופינה, אבל לאמיתתו הוא בוצינא בלחודוהי - אבל באמת יש כאן רק את הנר האחד לבדו, שהוא בחינת חד - שהוא בבחינת "אחד", וכמאמר התיקוני זהר הנ"ל "אנת הוא חד ולא בחושבן" - אתה הוא אחד, אבל לא נספר בחשבון. וכל זה הוא משל לאור אין סוף, שלמרות התחלקותו לריבוי פרטים, בכל זאת הוא נשאר מאוחד ופשוט (מכיון שהוא מעין המאור - עצמות ומהות הפשוט בתכלית הפשיטות), ולהיותו - האור אין סוף בבחינת חד בעצם - הנה כאשר הוא בא בהתגלות הוא "ולא בחושבן", והוא בבחינת ריבוי ביותר, אבל לאמיתתו הוא בבחינת חד ממש - כשאנחנו סופרים משהו כמספר אחד, הרי זה מכיון שישנם עוד דברים בערכו שלגבם הדבר הזה הוא אחד. לדוגמא: תפוח אחד מול שתי תפוחים - זה נקרא "חד בחושבן". אבל עצמות, הוא "חד ולא בחושבן" - אחד ואינו נמנה עם אחרים. שמצד פשיטותו, אף שהספירות והעולמות של אור אין סוף נראים שהם מחולקים - אינם נמנים כרבים אלא כאחד, כי לגבי עצמות אין נתינת מקום לשני, כי הוא אחד (ויחיד) בעצם*.

התהוות הספירות אחר הצמצום

והנה, מה שנאצלו - נתהוו אחר הצמצום בעולם האצילות (ואילך) הספירות במספר עשר ולא באופן של אין סוף ובלי גבול, כדאיתא - כמו שכתוב בספר יצירה, "עשר ספירות: עשר ולא תשע, עשר ולא אחד עשר" - ולמה נתהוו רק עשר ספירות, ועוד אומרים שמספר זה הוא בדוקא? הנה זהו על ידי הצמצום שהיה באור אין סוף ברוך הוא - מכיון שהיה צמצום באור אין סוף, ועל ידי הצמצום

(ב) שהרי לפי המוסבר לעיל שדוקא מפשיטות אפשר להגיע לריבוי התחלקות, היו צריכים להתהוות מאור אין סוף ריבוי ספירות

(א) ולכן, אפילו כשהוא מתגלה (בכתר עליון הממוצע) הוא נמנה בפני עצמו ואינו נמנה עם הספירות שלאחריו.

הרי בא האור והגילוי בבחינת מדה וגבול^ג - וכיון שכן לא היה יכול להתחלק לריבוי גדול בלי גבול. ולכן הם במספר עשר ספירות^ד.

התהוות העולמות אחר הצמצום

ובכל זאת, הנה אחר הצמצום נתהוו מכל מקום עולמות בלי גבול וכלי שיעור - אך לאחר הצמצום, מתאפשר להיות אחר כך ריבוי עולמות^ה, וכמו שכתוב בפסוק "ועלמות אין מספר", וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה בזהר "אל תקרי עלמות אלא עולמות" שהן עולמות בלי שיעור ומספר כלל, וכדאיתא באדרא רבא - חלק מספר הזהר - בגולגלתא יתבי תריסר אלפי עלמין^ו - בגולגולת יושבים שנים עשרה אלף עולמות, והמספר הזה די"ב אלף הוא לכאורה מספר מוגבל, אך הוא רק לפי הענין שמדבר שם, שזהו מספר כזה - שבנוגע לענין המובא שם הוא אומר שיש בגולגולת שנים עשרה אלף עולמות, אבל מספר העולמות באמת הוא בלי גבול - אבל באמת אין מספר לעולמות כי הם בלי גבול, וזאת למרות הצמצום, מכיון שהאור עצמו הוא אין סוף

שהמספר עשר הוא מספר שלם בצד הקדושה.

(ה) ודוקא אחרי הצמצום ועל ידו היה יכול להיות בריאת העולמות, כי בלי הצמצום העולמות שהיו מתהווים היו מתבטלים מיד ממציאיותם לעומת גדולת האור אין סוף.

(ו) בתורת הקבלה מוסבר שגוף האדם מקביל לעולמות העליונים ולספירות (כמו שאומרים בערב שבת ב"פתח אליהו" שהוא החלק מהתיקוני זהר שהובא בתחילת הפרק בנוגע ל"אוא"ס למעלה כו").

ג) כלומר, שמה שאומרים שהאור הוא מעין המאור, ויש לו בגילוי פשיטות וכח בלי גבול כמו המאור - זה היה בשלב שבו היה רק הארת האור מהמאור אך עוד לא היה 'הפרדה' וצמצום. אבל ברגע שהיה צמצום, כח הפשיטות והבלי גבול שבו הצטמצמו (ראה לקמן בהערה ט) ונהיו בהעלם (אך עדיין קיימים בו, וכדלהלן), והוא כבר לא יכול להוות ריבוי ספירות.

ד) הסיבה שיש דוקא עשר ולא תשע או אחד עשרה, היא מכיוון

ובלי גבול^ז, עד שגם במדריגה היותר תחתונה דמדריגת האצילות שהוא בחינת מלכות^ח דאצילות, הנה בא ממנה הריבוי והתהוות של עולמות בריאה יצירה עשיה, שכל אחד מהם כלול מעשר כפול עשר ספירות וכו' עד אין מספר. וכמו שכתוב בפסוקים שונים "מה רבו מעשיך", ו"מה גדלו מעשיך" שהם מכוננים על ריבוי הנבראים וגדולי הנבראים מעולם הבריאה כנ"ל (כמבואר במאמר דיבור המתחיל "וארא"), דכל זה הוא לפי שהאור בעצם הוא אין סוף וכלי גבול, ולכן הנה גם כמו שבא על ידי - אחר הצמצום^ט הנה ההתהוות הוא בלי מספר וגבול.

ט) קיימת מחלוקת בין גדולי המקובלים מה זה "צמצום": יש מפרשים כפשוטו, שהקב"ה צמצם את עוצמת האור (כמו ממיר של שקע שמצמצם את עוצמת החשמל). אך בחסידות מוסבר שהכוונה בצמצום היא שהקב"ה צמצם והגביל רק את גילוי והשפעת האור, אך בתוך האור ה"מצומצם" הזה נמצא כל החוזק והתוקף של אוא"ס כמו לפני הצמצום, (כמו שאפשר לצמצם עשר מטבעות של שקל למטבע אחת בב' אופנים: ע"י סילוק תשע מטבעות ולהישאר עם מטבע אחד ששווה שקל, או ע"י המרה למטבע של עשרה שקלים שאז למרות שהוא רק מטבע אחד - יש לו בתוכו את אותו שווי), ולכן ביכולתו להוות עולמות בל"ג (אך לא ספירות בל"ג כי מ"מ היה בו צמצום כנ"ל, ואכ"מ לבאר השינוי ביניהם).

ז) כלומר, שהצמצום רק פעל שהתהוות של עולם האצילות מאור אין סוף תהיה באופן מצומצם - עשר ספירות. אבל מכיון שהאור הוא אין סוף במהותו לכן ביכולתו להמשיך להוות אחר כך עולמות במספר בלי גבול.

ח) כל התהוות של דבר מדבר ("עילה ועלול") צריכה לבוא על ידי ממוצע. ולכן התהוות עולם הבריאה מעולם האצילות היא על ידי ספירת המלכות שהיא הבחינה התחתונה של עולם האצילות, מצד אחד "לית לי מגרמי כלום" (אין לה מעצמה כלום), אלא כל מה שיש לה זה מה שהיא מקבלת משאר הספירות שמעליה - "בחינת מקבל", אך לאיך דוקא היא זאת שמשפיעה (ממה שהיא מקבלת) למה שלמטה ממנה - "בחינת משפיע".

לזכות הנהלת הישיבה
בראשות ראש הישיבה
הרב מרדכי מישולבין שליט"א
וכל צוות הישיבה הגשמי והרוחני
על עזרתם הרבה ונכונותם הכנה
לעמוד לימין התלמידים השלוחים
בכל המצטרך

*

לזכות
הרה"ח ר' **זלמן שי' גאלדשטיין**
להצלחה בכל ענייניו
מתוך בריאות איתנה
לו ולכל משפחתו

*

לזכות
התלמידים השלוחים
הת' **שלום דובער שי' בורשטיין**
הת' **מענדל שי' ברנד**
הת' **חנן שי' ליפש**
הת' **שלום דובער שי' פראנק**
הת' **שלמה שי' הכהן פרידמן**
להצלחה בשליחותם

*

ולזכות
תלמידי התמימים שי'
דישיבתנו הק'

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לאילנא דחיי
כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

*

לעילוי נשמת
הת' פנחס ב"ר עקיבא ע"ה
גרינברג
נלב"ע ביום השב"ק
י"ג שבט ה'תש"פ
ת' נ' צ' ב' ה'

*

ולעילוי נשמת
ר' יואל ב"ר אברהם ע"ה
אמסלם
נלב"ע יו"ד ניסן ה'תשפ"א
ת' נ' צ' ב' ה'

*

נדפס על ידי ולזכות
חבריהם וידידיהם ש"י